

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Corpus Doctrinae Christianae

Melanchthon, Philipp

Lipsiae, 1572

VD16 M 2890

Responsio Philippi Melanchthonis De Controversiis Stancari.

urn:nbn:de:hbz:466:1-36094

HÆC prolixius commemorare nolo, quia infirmi facile fau-
 ciantur, cum audiunt cauillationes illorum præstigatorum. Vtilius
 est sæpe cogitare illustria testimonia, quæ fidem de vtraque natura in
 Christo confirmant, & nos exuscitant, vt læti ad eum accedamus in
 inuocatione, sicut ipse præcipit: Venite ad me omnes qui labo-
 ratis & onerati estis, & ego reficiam uos. Item: Ego
 sum vitis, vos palmites, sine me nihil potestis fa-
 cere. Et vt Ierem. inquit: Inuocabunt
 eum, Deus iusticia nostra.

FINIS.

RESPONSIO PHILIPPI MELANCHTHONIS DE CON- TROVERSIIS STANCARI.

QVOD filius Dei Dominus noster Iesus Christus crucifixus pro
 nobis & resuscitatus orauit æternum patrem in agone suo, vt
 faciat, ut vnus simus in ipso, idem haud dubie semper orat. Ad hu-
 ius summi Sacerdotis precationem nostra vota etiam adiungamus,
 & petamus idem, vt mentes & corda omnium docentium in his Ec-
 clesijs copulet, ut unum simus in Deo. Sit in nobis quoque pium stu-
 dium concordia, non quæramus incensi odij quod calumniose in
 speciem exagitari possit, quædam etiam prætereamus, quæ moueri
 non est vile.

POSTquam igitur à me petitum est, vt de scri-
 ptis Musculi & Stancari meum iudicium exponam, tantum præcipu-
 as eorum controuersias attingam, non agitabo alia, quæ obiter asper-
 sa sunt. Sæpe ex paruis inijs magna dissidia oriuntur, sicut his pro-
 ximis annis multa exempla vidimus. Ideo si possem, præsens certa-
 men tollere mallet, quam accendere maiores contentiones. At fili-
 um Dei oro, ut nos doceat & gubernet. SUNT autem duæ con-
 trouersia præcipua, quantum ego quidem intelligo, Altera de modo
 loquendi in communicatione idiomatum, Altera de mediatore.

DE PRIORE CONTROVERSIÀ, hæc mihi videtur esse
 iusta & plana via concordia, vt nos omnes retineamus formas lo-
 quendi approbatas graui autoritate in Ecclesia, quia mutatio aut er-
 rores aut dissidia parit. VIDI Musculi propositiones editas
 mense Maio anno LII. in quibus recte loquitur de duabus naturis
 in Christo nato ex virgine. Et vtrunque Musculum & Stancarum
 scire non dubito, qui modi recepti sint. Ecclesia recte & vere dicit

Ll 2 de

de Christo: Deus est natus ex virgine, passus, mortuus, resuscitatus. Non dicit: Natura diuina est passa, mortua, resuscitata, quia in concreto persona intelligitur, in abstracto tantum altera natura. Est autem multi qui fontes horum discriminum ignorant, putant esse inanem subtilitatem hos modos loquendi discernere, tamen eruditi sciunt grauissimas esse causas.

NESTORIVS negabat has propositiones: Deus est natus ex virgine, crucifixus, &c. Ideo dicebat, Noli gloriari Iudæ: non enim Deum, sed hominem crucifixisti. Hinc aut ipse aut alij hoc extruebant, Christo assidue naturam diuinam per societatem, seu assistentiam, sicut assuit Elix, aut alijs Prophetis, nec fuisse vnionem Hypostaticam, seu non fuisse vnā personam.

PATIENTE Ioannē Baptista, quanquam adest ei Deus, & metaphorice dicitur, Deus pati, tamen vnus est personæ, quæ non est Deus. Relatio tantum, id est, contemtus ad Deum pertinet, vt cum legatus violatur, relatio ad regem pertinet. Sed Christo patiente, alio modo dicitur Deus pati, quia hæc persona patitur, quæ est Deus.

HANC formam sermonis discimus ex ipso filio, sic loquente in Prophetis & Apostolicis scriptis, vt Iohan. 8. Amen amen dico vobis, priusquam Abraham natus est, ego sum. Ioan. 1. In mundo erat, & mundus per ipsum factus est, & mundus eum non cognouit. Zach. 12. Aspicient me quem confoderunt.

IN his & multis similibus dictis, manifestum est, de vno & eodem Christo dici, & tamen intelligi discrimina naturarum oportet. Hic Christus fuit ante Abraham secundum naturam diuinam, ac nunc idem est subsistens seu eadem persona, quanquam natura humana assumpta est.

VT igitur discernatur hic filius ab alijs sanctis, & aliquo modo conspiciatur discrimen inter hypostaticam vnionem in Christo, & societatem seu auxilium Dei in alijs sanctis, recte tradita est doctrina de communicatione idiomatum, quæ est forma sermonis, in qua proprietates vni naturæ congruens, dicitur in concreto de persona, vt vulnerari, posse mori. Dicimus igitur in concreto, Christus est homo, λόγος est homo, Christus est vulneratus, Christus est mortuus, Deus est mortuus.

PROPRIA vero diuinæ naturæ sunt, æternitas, omnipotentia, immortalitas. Ita dicitur, Christus est γένος æterni patris, coæternus patri, Christus est omnipotens, immortalis.

DISERTE autem dictum est, communicationem fieri in concreto, non in abstracto. Vt enim necesse est retineri vnitatem personæ seu vnionem hypostaticam, ita necesse est agnosci duas naturas in Christo nato ex virgine, nec facienda est naturarum confusio. Nequaquam igitur dicimus: Natura diuina dormit, vulneratur, moritur.

ET Athanasius in libro de incarnatione vere inquit: Cum non esset possibile ipsum verbum

bum mori, quippe immortalem patris filium, corpus sibi quod mori posset accepit, ut id corpus verbi particeps factum & moreretur pro omnibus, & inhabitans verbum incorruptibile maneret. Sic ille locutus est.

A c certum est, Ecclesiam sic loqui: Natura diuina non moritur, & tamen veræ sunt propositiones in concreto, Christus est mortuus, Deus est mortuus. Addidit autem Petrus declarationem, 1. Pet. 4. Christus passus est carne. Ac Paulus vsus est particula distinctiua, secundum, Rom. 1. & Rom. 9. Et in actis capite 2. dicitur: Ex fructu lumborum eius secundum carnem. Sic postea Athanasius & Cyrillus vtritur particula, secundum, tanquam distinctiua. Sæpe sic loquitur Athanasius, ut in lib. cui titulus est, De assumptione hominis, inquit: Nonne hæc omnia secundum humanam naturam sustinuit? &c. Sic & Hieronymus loquitur in expositione fidei, Passus est secundum id quod pati poterat, videlicet, non secundum naturam, quæ assumpta, sed secundum illam quæ assumpta est. Ac mox addit: Mortuus est Dei filius iuxta scripturas, secundum id quod mori poterat.

V I G I L I V S Martyr Episcopus Tridentinus lib. 4. inquit: Ipse igitur vnus idemque Dei filius, Dominus Iesus Christus mortuus est secundum formam serui, & non est mortuus secundum formam Dei. Denique passim obuia sunt talia dicta. N v s Q V A M autem inuenitur hæc forma sermonis, Christus secundum vtranque naturam, diuinam & humanam est mortuus. Discrimen naturarum sic illustri forma verborum monstrat Irenæus, pag. 185. Sicut enim homo erat ut tentaretur, sic & verbum erat, ut glorificaretur, quiescente quidem verbo, ut posset tentari, crucifigi & mori. Vtus est Irenæus singulari consilio hac insigni descriptione, Quiescente verbo, id est, tunc non exerente suam potentiam in repellenda passione & morte, sicut ad Philip. dicitur. Exinaniuit sese, &c. Non ait, naturam diuinam mortuam esse, sed quiescisse, ut natura assumpta mori posset.

A v d I O autem eos qui dixerunt, Christum secundum vtranque naturam mortuum esse, nunc addere interpretationem huic suæ formæ loquendi. Sed consulo, ut phrasin Pauli, quam & postea imitata est Ecclesia, retineamus, nec in re tanta nouæ & ambigæ formæ loquendi spargantur. Vbi autem prædicatum conuenit vtrique naturæ in abstracto, ibi recte sic loquimur, ut Christus est viuus in cælo secundum vtranque naturam, &c. T o t a hæc doctrina de modis loquendi nota est his, qui legerunt Synodi Ephesinæ disputationes, quarum habemus summas in Apologia Cyrilli. Et extat adhuc in Bibliotheca Phorcensi Synodus Ephesina integre scripta Græce, in qua singulorum, qui sententias dixerunt, integræ orationes recitantur, quam ante annos aliquot inspexi, ut melius cognoscerem controuersiam Nestorij, in qua multi sunt la-

byrinthi. **N**ec tantum rixæ de modis loquendi fuerunt, sed etiam de rebus maximis fuit: An λόγος assit humanæ naturæ tantum per societatem seu assitentiam, sicut Eliæ aut Elisæo affuit, an alio modo, An sint duo filij λόγος & natus ex virgine, An sit sacerdos tantum secundum naturam humanam. Expresse enim in Apologia Cyrilli refutatur hæc obiectio Nestorianorum: Si Christus secundum naturam diuinam esset sacerdos, sibi ipsi offerret. Item: An vna adoratione adorandus sit filius, & quomodo inuocandus sit filius.

Fons autem doctrinæ de communicatione idiomatum, est doctrina de vnione Hypostatica. Ideo enim prædicata communicantur, quia est vnum ἰφυσάμενον, vt dicimus. Hic homo numerat, quanquam tantum mente numerat. Considerandum igitur est aliquo modo differimen vnionis hypostaticæ in hac persona, & aliorum modorum præsentia Dei.

Primum igitur sciendum est, esse vniuersalem præsentiam Dei, qua tres personæ assunt omnibus creaturis, quo ad conseruationem substantiæ, tantisper donec conseruantur. Et hanc esse separabilem præsentiam manifestum est, quia Deus destruxit Pharaonem, & alios cum vult.

Secundo est alia præsentia, qua adest Deus beatis Angelis & hominibus, qua non solum substantias conseruat, sed etiam præbet eis lucem, ita ut coram eternant Deum, & sit Deus omnia in omnibus, accendens dilectionem, iusticiam & læticiam. Quanquam autem à beatis non discedit, tamen beati sunt tantum hospitia & templa Dei, à quibus discedere Deus posset, & excepto Christo, quilibet beatus est ἰφυσάμενος, non est Deus.

Tertio, est præsentia alia, qua adest renatis in hac vita, non tantum conseruans substantias, sed etiam per filium & Spiritum sanctum, incoans in eis nouam lucem & iusticiam, nec tamen cernitur Deus, vt in vita æterna, sed per verbum fide agnoscitur. Hanc præsentiam separabilem esse affirmat scriptura, & ostendunt tristissima exempla, sicut dicitur Matth. 12. Fiant nouissima hominis illius peiora prioribus.

Quarto, longe alia est præsentia, qua tantum hæc persona λόγος assumit humanam naturam, non solum inseparabiliter, sed etiam tali vnione, ut sit vnum ἰφυσάμενον, & sustentetur assumpta natura, & quasi gestetur in λόγος. Est autem exemplum huius vnionis nullum in creaturis ostendi potest, quod prorsus congruat: tamen & veteres, Athanasius, Cyrillus & Iulianus, vt aliquo modo hanc vnionem declararent, hominem ostenderunt. Sicut anima hominis & corpus, sunt vnum ἰφυσάμενον completum, & corpus dissoluitur desertum ab anima: ita λόγος & assumpta natura sunt vnum ἰφυσάμενον, & redigeretur in nihilum humana natura, si non sic gestaretur in λόγος.

Verba Iuliani hæc sunt: Aliqui vnionem, velut animæ ad corpus cogitantes, sic declarant.

deklarauerunt. Id exemplum concinnum quidem est, quanquam non prorsus congruit, sed tamen secundum aliquid congruit. Hæc Iustinus. Paulus hunc modum nominat *σωματικῶς* in Christo habitare Deitatem, id est, Non effectiue tantum, sed vt sit vnum *σῶμα*, id est, vna persona, vt nos loquimur.

MVLTO longius abest similitudo, & vt ita dicam pictura, cum dicunt humanam naturam insertam esse diuinæ, vt surculi inseruntur alienæ arbori. Sed his qualibuscunque picturis vetustas voluit aliquo modo beneficia huius copulationis ostendere. Massa assumpta sustentatur à *λόγῳ*, & accipit ab eo, vt sit & subsistat. Deinde nos quasi pendentes de illo surculo gestamur. Reuerenter considerandum est consilium Dei, & gratiæ Deo agendæ sunt quod misit filium, & hæc miranda assumptione fœdus nobiscum fecit, & ostendit ingentem amorem erga nos. Ac piuum est vti modis loquendi vsitatis, & non procul quærere profanas quæstiones, & modos loquendi inusitados. Sæpe autem cogito hanc ipsam ob causam in hominē sic copulata esse animam & corpus, vt sit vnum *ἰψὸν ἄμωρον*, vt aliquo modo typus esset huius arcane copulationis, qua *λόγῳ* assumpti humanam naturam, & viuificans illam suam massam, restituit vitam membri suis.

DE ALTERA CONTROVERSIA.

AN CHRISTVS SIT MEDIATOR
TANTVM SECVNDVM HYMANAM
NATVRAM?

DISCERNENDÆ sunt appellationes quæ naturarum proprietates significant ab officij appellationibus. Deus, omnipotens, immortalis, sunt appellationes ad naturam diuinam referendæ: Homo, passus, vulneratus, mortuus, sunt appellationes ad naturam humanam referendæ. Sed nomina officij sunt, mediator, redemptor, saluator, rex, sacerdos, pastor, &c. Hæc nomina officij competunt personæ, non tantum naturæ humanæ. Ac dissimilitudo est inter has propositiones, Filius Dei est mortuus, &, Filius Dei est mediator, rex, sacerdos, pastor. Hanc dissimilitudinem attente cogitet pius lector. Quanquam enim actiones quædam sunt in natura humana proprie, vt dolores omnes & agones in passione: tamen misso filij Dei ab initio sit ad Ecclesiam, & filius perpetuo adest Ecclesiæ, & vult obœdientiam, ad quam mittitur, profert Euangelium ex sinu æterni Patris, intercedit pro Ecclesia, seruat & viuificat eam, & patres agnoscunt eum esse mediatorem & redemptorem, propter futuram obœdientiam personæ post assumptionem humanæ naturæ. Nec misso & obœdientia tollunt æqualitatem potentiæ, sicut expresse in-

L 1 4 quit